

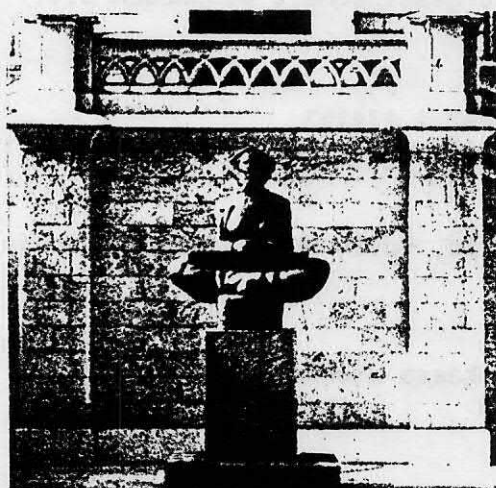
broj 6 / veljača 1994.

RIJEČ

**Glasnik
Hrvatske
kulturne
zajednice**

WIESBADEN

Naslovnica; o 900.godišnjici grada Zagreba:

1. Detalj krova crkve Sv.Marka,
2. Kameni grb Gradeca iz 1488; Povijesni muzej grada Zagreba,
3. Ivan Meštrović: Povijest Hrvata ; kip pred zgradom Sveučilišta.

RIJEČ - Glasilo Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden
WORT - Mitteilungsblatt der Kroatischen Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.

Odgovara: Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden
Verantwortlich: Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.
Friedrichstr.24
65185 Wiesbaden

Tel.: 0611/ 443482 i 174153
Faks: 0611/ 495111

Urednici: Biserka Andrijević, Edvin Bukulin i Maja Runje
Redaktion:

Bankovni račun: Nassauische Sparkasse Wiesbaden
Kto/ 116 027 186
BLZ/ 510 500 15

ČLANOVIMA HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE WIESBADEN I DRAGIM
PRIJATELJIMA KOJI PODUPIRU ILI PRATE RAD NAŠEGA DRUŠTVA

Štovani i dragi prijatelji !

Godinama smo se nazivali "Hrvatima u Njemačkoj". Takav je opis sugerirao niz ljudi istog etničkog porijekla, u jednoj drugoj zemlji. U zadnje vrijeme čuje se međutim sve češće da sebe opisujemo "hrvatskom zajednicom u Njemačkoj".

Promjena, nadamo se, nije slučajna. Skupina ljudi postaje zajednicom onda kada svoj društveni život počinje sama uredjivati. I doista, čini se da je iza nas vrijeme u kojem smo bili slučajni zbir pojedinaca istog narodnog porijekla, a da pristiže vrijeme u kojem ćemo svoju društvenu sudbinu sustavno upravljati prema odredištima za koja budemo vjerovali da nam donose napredak.

Novo stanje plod je okupljanja i rada u hrvatskim društvima, u regionalnim zajednicama, u Savezu hrvatskih društava u Njemačkoj, u Svjetkom hrvatskom kongresu i drugim hrvatskim udrugama i institucijama. Svi ovi oblici udruživanja i djelovanja tek su doduše osnovni začeci strukture, no takve koja će, nastavimo li je graditi, postati doista čvrsta, pozitivna, demokratska i moderna. U takvim će okvirima hrvatski društveni život u Njemačkoj napredovati, definirati i ostvarivati svoje kulturne i političke ciljeve i biti stvaralačka snaga u suživotu s Nijemcima i drugim narodima s kojima živimo i radimo. Bit ćemo prava i živa z a j e d n i c a .

Nadamo se da će naše društvo dati prilog takvom razvitku. Zato očekujemo da će nas se veliki broj okupiti na našoj sljedećoj izbornoj skupštini, 13. ožujka 1994. te da će ta skupština biti poticajna za brži razvitak našega rada.

U tom Vas smislu pozdravljaju Vaši (članovi predsjedništva):

Maja Runje (tel.443482),
Ivo Andrijević (tel.06128/45856),
Marija Crnčić (tel.06122/16940),
Edvin Bukulin (tel.06145/2167),
Biserka Andrijević (tel.06128/45856),
Mila Grgat (tel.409996),
Vera Tomašić (tel.06132/87475),
Slavko Vrdoljak (tel.509887),
Jožica Šnuderl (tel.842874) i
Zdenka Tropšek.

P I S M A I Č E S T I T K E

Štovani urednici,

Čitao sam i listao "Riječ" broj 5 i razmišljao jesu li urednici postali umorni ili je moja kritika preoštra. Naime, osim dječjih sastavaka o boravku u Puntizeli koji su malo osvježenje, sve drugo čini jedan izuzetno dugačak životopis (10 stranica), razna izvješća, obavijesti, mišljenja i pisma. Nema nikakvih priloga o hrvatskoj kulturi, književnosti, znanosti, umjetnosti i drugim dostignućima hrvatskog duhovnog blaga, a što bi - sudeći prema nazivu društva kojeg je "Riječ" glasilo" - trebalo biti predmet kojim se trebate baviti. Izostao je čak i prilog gospodina Bukulina o glagoljici. Šteta!

Uz srdačne pozdrave, Ivan Crnčić, Hofgeistmar.

Uredništvo: "Riječ" je bilten Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden i njen je smisao izvješćivati o radu i životu samog društva, njegovih pojedinaca i skupina. Takodjer želimo pisati o životu i radu zajednice u Wiesbadenu. Ambicija da budemo list za kulturu, ako bi takve i imali, nadilazi naše snage a takodjer i smisao jednog biltena.

Radosne Božićne blagdane i sretnu Novu 1994. godinu!

Wir wünschen Ihnen frühe Weihnachten und ein glückliches Neues Jahr!

We wish you a Merry Christmas and a happy New Year!

Nous vous souhaitons un Joyeux Noël et une Bonne Année 1994!

Les deseamos unas felices Pascuas y un próspero año Nuevo!

Vi auguriamo buon Natale e un felice Anno Nuovo!

Hrvatska kulturna zajednica
Kroatischer Kulturverein
Postfach 8480, CH- 8050 Zürich

M. Jakobović

**Čestit Božić,
sretna i blagoslovljena
Nova 1994. godina**

Veleposlanstvo RH - Bonn

Dvije od više dragih čestitaka koje su stigle u Zajednicu

H. H.

**** razgovori **** razgovori **** razgovori ****

NIKOLA KARKOVIĆ

U rubrici "Razgovori" čast mi je predstaviti uglednog dugogodišnjeg ugostitelja u Wiesbadenu, vlasnika restorana " Split "gospodina Nikolu Karkovića.

Gospodin Karković je član Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden od njenog osnutka, suosnivač Hrvatsko - njemačkog kluba 1000 Wiesbaden, te član Udruženja hrvatskih ugostitelja.

Riječ: Rodjeni ste u gradiću Hvaru na istoimenom otoku, jednom od najljepših i najsunčanijih u Hrvatskoj. Obuzme li vas pokoji put čežnja za rodnim krajem? Kakve su vam uspomene iz djetinstva?

Karković: Da, često u mislima odlutam na Hvar. Vezan sam uz svoj otok usprkos dugih godina boravka u Njemačkoj. Često se prisjetim djetinjstva jer su upravo za njega vezane mnoge lijepe uspomene. Moje je djetinjstvo bilo sretno, puno igre s drugom djecom. Ali već i u toj ranoj dobi je bilo i obaveza. Iz zemljoradničke sam obitelji, otac mi je bio vinogradar. Češće sam išao s njim u polje i pomagao mu u vinogradu.

Sjećam se starih običaja koji su na otoku bili posebno njegovani, kao npr. maškare ili paljenje vatri ljeti za Svetoga Ivana. To ondašnjem jugo-režimu nije bilo po volji, pa su branili javno označavanje ili slavlje bilo kakvih vjerskih običaja.

Ispričat ću vam kako smo se nadnudrivali s milicijom za Ivanje. Mi djeca skupljali bi tada drva za vatru, ali tako da bi dovlačili drvo na jedno određeno mjesto kako bi stvorili dojam da ćemo tamo zapaliti vatru, a istovremeno smo još veću gomilu dovukli na jedno drugo tajno mjesto gdje smo onda stvarno zapalili veliku vatru. Milicajac je uzalud čekao kod prve gomile i bespomoćno gledao veliku vatru na susjednom brežuljku. To je nama djeci a i cijelom "mistu" činilo posebno zadovoljstvo.

Riječ: Bilo vam je određeno da ostanete na zemlji i bavite se vinogradarstvom?

Karković: Da, trebao sam nastaviti obiteljsku tradiciju, no nakon prve vinske krize otac mi je sam savjetovao da napustim zemlju i izučim neki zanat, inada mu je to bilo vrlo, vrlo teško. Želio je čak prodati vinograd da bi mi financirao školovanje, što sam ja odbio.

Kao što znate, Hvar je već tada bio turističko mjesto pa sam se odlučio za ugostiteljstvo. Tako sam najprije završio ugostiteljsku, a zatim i višu hoteljersku školu. Zaposlio sam se u jednom hotelu, u kojem sam nedugo zatim bio postavljen za direktora.

Riječ: Na poslu ste brzo napredovali te stvorili sve uvjete za udoban život. Usprkos toga napustili ste Hvar. Zašto?

Karković: Napustio sam Hvar isključivo radi gospodarskih razloga. Počeli smo graditi kuću i ubrzo uvidjeli da ženina i moja plaća nisu dostatne za gradnju. Ukratko, zapali smo u financijske teškoće a nismo se željeli zaduživati, pa smo tako 1968., na poziv jednoga moga kolege otišli u Njemačku.

Riječ: U Njemačkoj ste postali uspješan ugostitelj, nudili ste "jugoslavenske" specijalitete kakvi su se uistinu turistima uglavnom nudili i na našoj obali. Nakon priznanja Hrvatske izbacili ste naziv "jugoslavenski", ali se ponuda nije bitno izmijenila. Nedostaje hrvatski karakter, bilo po izgledu bilo na jelovniku. Nije li došlo vrijeme da se to promijeni?

Karković: Slažem se s vama, stvarno se nije ništa izmijenilo i po mome mišljenju tu će se teško što moći izmijeniti u ovakvim već postojećim lokalima kao što je moj. Mijenjati nešto preko noći, vrlo je riskantno. Vi morate shvatiti da gostu koji je u 24 godine navikao na Balkanski pladanj ne možete odjednom servirati Hrvatski pladanj, koji i nije hrvatski. Mišljenja sam da u postojećim lokalima možemo samo postupno pokušati stvoriti image hrvatskih nacionalnih restorana i to na primjer: povremenom ponudom hrvatskih nacionalnih jela, organiziranjem hrvatskog kulinarskog tjedna, popratnim predstavljanjem gostima hrvatske glazbe, folkloru, prirodnih ljepota i slično.

Da bi to uspjele, potrebna je sustavna i osmišljena promidžba, po mogućnosti uskladjena s ostalim hrvatskim restoranima na širem području grada ili regije.

Riječ: Zar ne bi bilo moguće ovom već postojećem jelovniku naprosto dodati nekoliko hrvatskih specijaliteta? I to bi bilo postupno prelaženje na hrvatski image!

Karković: Ja to djelomično već radim, tako da kroz jednu posebnu kartu ponudim neki hrvatski specijalitet, međutim zna se dogoditi da ništa ne prodam. Eto, to je taj problem. To je i organizacijski teško, jer to sve moraš pripremiti, a naravno, ako ništa ne prodaš, onda je to čisti gubitak.

Riječ: Postoji jedna inicijativa, koja zamišlja organiziranje hrvatskih restorana u Njemačkoj u lanac pod nazivom " Croatica ", koji bi imali hrvatski karakter i nudili tradicionalna hrvatska jela. Zna li čija je to inicijativa i što mislite o njoj?

Karković: To je privatna inicijativa, koja se želi provesti uz pomoć Udruženja hrvatskih ugostitelja u Njemačkoj. Ideja kao takva je vrlo dobra, međutim tome bi trebalo pristupiti vrlo stručno, uz neophodno potrebnu pomoć iz domovine, te uz suglasnost ovdašnjih ugostitelja koji nesumljivo imaju potrebno iskustvo. Nešto planirati i diktirati iz jednoga centra, a bez suradnje sa ugostiteljima, moglo bi imati i negativne posljedice.

U postojećim restoranima to ne bi trebalo raditi, već bi se to puno bolje moglo postići otvaranjem sasvim novoga lanca hrvatskih nacionalnih restorana.

Čini mi se da je ta inicijativa zamrla, iz kojeg razloga ne znam, pošto zbog velike zauzetosti ne mogu prisustvovati sastancima udruženja, a pismene obavijesti ne dobivam.

Riječ: Nadajmo se da će ipak doći do ostvarenja ideje o "Croatici"! Ali vratimo se vama. Iz ovog razgovora je jasno koliko ste zaposleni. Ne trpi li vaš obiteljski život zbog tolike zauzetosti?

Karković: Ovaj posao iziskuje jako puno vremena, restoran je otvoren svaki dan osim ponedjeljka uključujući i vikend. Naravno da sam na neki način zapustio obitelj, npr. nisam se

imao vremena igrati s djecom ili sada sa unukom. I ono malo vremena koje sam imao van restorana morao sam upotrijebiti za obavljanje nekih drugih poslova ili sam pak bio previše umoran da bih se igrao s djecom. To je medjutim nadomjestila moja supruga koja se uz rad u restoranu stigla brinuti i o djeci i o obitelji općenito. Obiteljski život trpi, ali mi smo se već pomalo navikli na to. Uvjeren sam da to nije ostavilo nikakvih posljedica. Imam jednu zdravu obitelj kojom se ponosim.

Riječ: Jedan ste od istaknutih Hrvata u Wiesbadenu. Sudjelovali ste u brojnim akcijama prikupljanja pomoći za Hrvatsku. Jeste li čuli o projektu " Otočna veza " kojeg je osmislio Hrvatski svjetski kongres?

Karković: Čuo sam za taj projekt, mislim da je izgradnja dalekovoda na relaciji Melina - Zadar od izuzetnog značaja za Hrvatsku. Dužnost je Hrvata u dijaspori pomoći domovini, jer mi to možemo i mi to moramo. Vjerujem da će taj projekt uspjeti, jer se ovaj put ne radi o darivanju već o direktnom ulaganju u hrvatsku privredu, a točno se i zna kuda taj novac ide. Kao potvrdu o uložnim sredstvima dobivaju se obveznice Republike Hrvatske koje se u domovini mogu iskoristiti na mnogostruke načine.

Riječ: U posljednje četiri godine ugostili ste mnoga poznata imena iz hrvatskoga javnoga života. Možete li ih nekoliko nabrojiti?

Karković: Imao sam čast izmedju ostalih ugostiti gospodina Antu Kikaša koji me je duboko dirnuo svojom plemenitošću, zatim gospodina Nevena Juricu, generalnog konzula Republike Hrvatske u Frankfurtu gospodina Karakaša, gospodina Dobroslava Paragu, gospodina Živka Kustića i druge. Posebno želim spomenuti i posjete hrvatskih crkvenih dostojanstvenika: biskupa kotorskog, monsignora Ivu Gugića, provincijala zadarskog, fra Maria Šikića i mog hvarskog biskupa, monsignora Slobodana Štambuka, čiji mi je posjet jako puno značio, jer je iz mog kraja. Sjećam se i pune kuće mladeži prilikom posjete ženskog rukometnog kluba "Lokomotive" iz Zagreba.

Riječ: Kakvi su vaši planovi za budućnost? Namjeravate li se vratiti u Hrvatsku?

Karković: Namjeravam ostati ovdje još četiri do pet godina, tj. tako dugo dok mi najmladje dijete, a to je moj sin, ne završi gimnaziju. Onda bih se s obitelji vratio u domovinu, naravno na Hvar. Naslijedio sam vinograde od oca i želim se potpuno posvetiti vinogradarstvu, čak sam već započeo obnavljanjem nekih vinograda. Ljubav prema vinogradima potječe još iz mog djetinjstva i to je jedan od razloga mojoj želji za što skorijim povratkom. Mojoj supruzi bi to takodjer odgovaralo, jer ima puno smisla za uzgoj cvijeća i povrća.

Riječ: Znači li to da se uopće više ne namjeravate baviti ugostiteljstvom?

Karković: Da, umorio sam se od toga posla.

Riječ: Kao iskusni ugostitelj i budući vinogradar recite mi svoj stručni sud o hrvatskim vinima.

Karković: Hrvatsko vinogradarstvo ne zauzima u Evropi i svijetu ono mjesto koje bi po mom mišljenju trebalo zauzimati. Razlog tome je bivši režim koji je činio sve da uništi zemljoradnika, pa tako i vinogradara. Zato se sada mnogo toga mora nadoknaditi.

Osim obnove vinograda potrebna je i sustavna pomoć vinologa kako bi se poboljšala tehnološka obrada. Uz to treba znatno poboljšati uvjete uskladištenja, a sve to zahtijeva velike investicije. Znam jednog vinogradara na Hvaru koji je u ovih par godina dostigao vrhunsku kvalitetu svog vina, ali je istodobno zapao u velike financijske teškoće. Pratim razvoj vinogradarstva u Hrvatskoj i drago mi je što se u zadnje vrijeme pojavilo nekoliko vrhunskih vina na primjer iz Dalmacije s otoka Hvara i iz Slavonije, iz Kutjeva. Uskoro će ih sigurno biti još više. Nije hrvatska kapljica uzalud opjevana!

Rijec: Gospodine Karkoviću, hvala Vam na razgoru i do skorog vidjenja uz neki hrvatski specijalitet i čašu naše dobre hrvatske kapljice!

Razgovor vodila:
Biserka Andrijević

Nikola Karković
s unukom pred
zagrebačkom
katedralom

VANŠKOLSKE JEZIČNE. KULTURNE I PROSVJETNE AKTIVNOSTI ZA DJECU I MLADEŽ

Suradnja Hrvatske matice iseljenika i
Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

Radni razgovori, Zagreb, 28.12.1993.

Na poticaj predstavnika Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden u Zagrebu se 28.12.1993. okupilo desetak predstavnika hrvatskih društava iz Njemačke na radnom razgovoru o vanškolskom kulturnom radu za djecu i mladež u iseljeništvu.

Radnom razgovoru predsjedavao je ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Ante Beljo, a voditeljice su bile Leonarda Čanić, glavna tajnica Matice i Silvija Letica, voditeljica odjela za kulturne djelatnosti. Organizari su tijekom pomnog organiziranog radnog programa njemačke djelatnike upoznali s različitim oblicima skrbi i rada za mladež u domovini i u iseljeništvu te s mogućnostima organiziranoga vanškolskoga rada s iseljenom mladeži.

Nakon uvodnih izlaganja predstavnika raznih hrvatskih udruženja i institucija predstavilo je praktične mogućnosti boravka i rada iseljeničke mladeži u Hrvatskoj. Evo nekih:

- Mala ljetna škola hrvatskoga jezika i kulture,
- Sveučilišni ljetni i zimski programi hrvatskoga jezika i kulture,
- Zimska i ljetna škola hrvatskoga folklora,
- Plesna i glazbena radionica za mladež,
- Eko-kamp, dragovoljni rad na očuvanju prirode,
- Task-Force, dragovoljni rad na obnovi razrušenih dijelova Hrvatske,
- Medjunarodna razmjena studenata.

Predstavnica Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden Maja Runje govorila je tom prilikom o temi: "Hrvatska kulturna društva u Njemačkoj i održavanje hrvatskoga jezika djece i mladeži". Također je u okviru razgovora o suradnji hrvatskih društava i Hrvatske matice iseljenika nastupila u dvosatnoj emisiji Hrvatskoga radija, 30.12.1993.

Hrvatska kulturna zajednica je i ove godine pristupila pripremama organiziranoga boravka djece iz Wiesbadena u Maloj ljetnoj školi hrvatskoga jezika, koja će se i ove godine održavati na Jadranu, ovaj puta vjerojatno u Crikvenici. Djelatnici se nadaju i očekuju da će se tom projektu pridružiti i druge hrvatske udruge te da će uputiti svoje skupine. Također su prisutna razmišljanja da uznastojimo kako bi jedna skupina djece išla u eko-kamp na otok Cres ili u Skrad u Gorskom Kotaru.

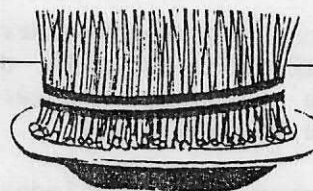
Molimo zainteresirane roditelje, a također i hrvatske udruge, da nam se jave ako se zanimaju za koji od programa.

BOŽIĆNA PRIREDBA HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE WIESBADEN

HRVATSKA BOŽIĆNA VEČER

Wiesbaden, Mariahilf, 11.12.1993.

PROGRAM

I

- Pozdrav
1. Dječji zbor /mladja skupina/ Zvoncici ()
 Rodio se Bog i čovjek (nepoznati autor)
 Mrav (Marin Bilić/Davor Grčević)
 Maestral (Ivica Stamač)
- (Dragan Radić, Jurica Jakešević, Katarina Fijala, Jakov Babaja, Ilija Bungić, Ivan Bungić, Snježana Bungić, Marko Tropšek, Tomislav Rimac, Milan Rodiger, Darko Briševac, Marija Briševac, Laurenz von Vuchetich, Marija Briševac, Ana Briševac, Tanja Komljenović, Kruno Grgat, Dinko Grgat, Božica Jakešević, Ivana Bungić; Solo: Dragan Radić i Tanja Komljenović)
- Voditeljica zbora: Gabrijela Fijala
2. Dječja kazališna skupina Sat ljubavi' (Tin Kolumbić)
Marija Jurić kao Jasna	Dijana Mamuza kao Ksenija
Sebastijan Sklenar . kao Pavao	Blaženka Lončar ... kao Marija
Dinko Grgat kao Danir	Ana Valentić.....kao Vlasta
Tomislav Rimac kao Branko	Pepica Tropšek kao Vesna
Tomica Zdravec kao Goran	Martina Rosandić .. kao Maja
Mario Tolj Mario	Jasminka Begić kao Vera
Kristina Sertić Mirjana	Darko Briševac kao Zvonko
- Redateljica: Biserka Andrijević
3. Dječji zbor /starija skupina/ Oj djetehće moje drago (nepoznati autor)
 Mila mati (nepoznati autor)
 Dodji dragi (nepoznati autor)
- (Manuela Samardžija, Ante Čotić, Neda Čotić, Klaudija Lončar, Blaženka Lončar, Danijela Brandić, Milena Babaja, Stipica Boko, Martina Rosandić, Pepica Tropšek, Kristina Sertić, Jasminka Begić)
- Voditeljica zbora: Gabrijela Fijala
4. Kristina Kovčo Hrvatski zvonici (Tin Kolumbić)
5. Klaudija Lončar Božićna večer (nepoznati autor)
6. Dječji tamburaški orkestar O, pastiri, vjerni čuvari (nepoznati autor)
 U se vrime godišta (nepoznati autor)
 Radujte se narodi (nepoznati autor)
- (Martina Rosandić, Lidija Cmčić, Iva Andrijević, Jasminka Begić, Silvija Novak, Pepica Tropšek, Andrea Novak, Valentina Bubek i Monika Bukulin)

7. Snježana Bungić Igrano se (Tin Kolumbić)
 8. Priča s prve borbene linije (improvizacija "Puntiželske djece")

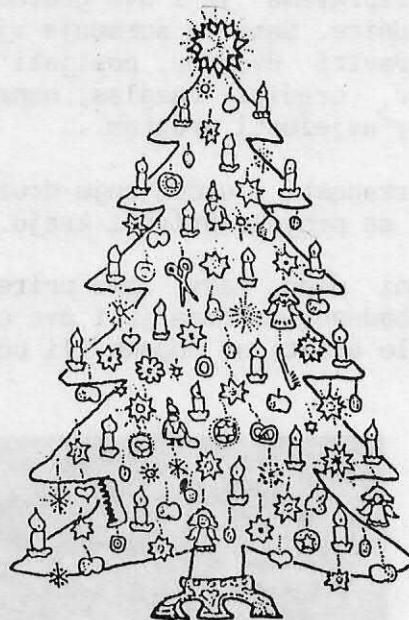
Ujo Stipan Runje
 Čedo Dario Andrijević
 UNPROFORac Martin Kovčo

9. Folklorna skupina Hrvatske župe Wiesbaden

II

Večera; aukcija slika, tombola.

Kroz priredbu vode: Lijana Žugaj i Jerko Runje

Nastup mladjeg dječjeg zbora

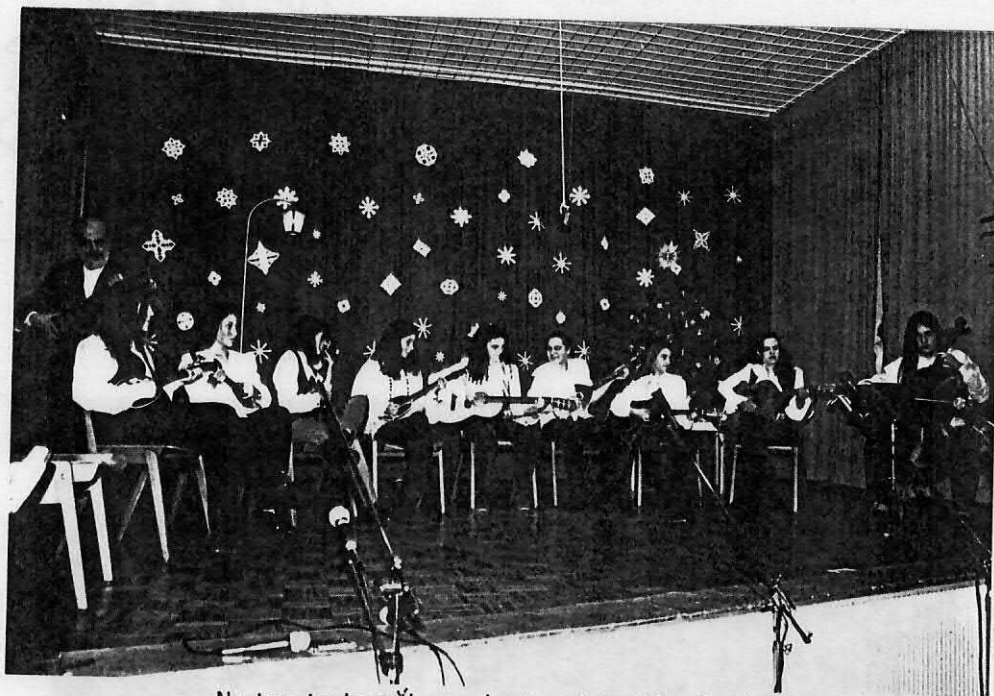
DOŽIVLJAJ

Tradicionalna božićna priredba završni je događaj radne godine Zajednice.

U pripravama je i ove godine sudjelovalo mnogo članova i prijatelja Zajednice. Sama suradnja vjerojatno je najljepši dio događaja: valja pripremiti dvoranu, posijati pšenicu, prirediti trobojnice, svijeće i slamu, urediti razglas, napraviti kulise, pripremiti jela, kolače i pića, uvježbati program...

U ubrzanosti i uzbuđenju družbe se mnogi ljudi, veseleći se dok gledaju kako se projekt privodi kraju.

Ukupni plod rada, sama priredba, vrsta je božićnog dara zajednici u Wiesbadenu; dvorana je i ove godine bila prepuna tako da je mnogo ljudi moralo ostati na nogama ili uopće nije moglo ući.

Nastup tamburaškog orkestra (starija skupina)

OTOČNA VEZA - ENERGETSKA ŽILA KUČAVICA JUŽNE HRVATSKE

Usporedba (prepisana iz hrvatskog tiska) nije pretjerana. Radi se o 110 kV-nom električnom dalekovodu koji bi od Meline kraj Rijeke preko Krka, Raba i Paga do Zadra spojio Dalmaciju s hrvatskom mrežom električnih dalekovoda. A kao što žila kučavica za naš organizam znači život, tako "otočna veza" znači život za južnu Hrvatsku. Osigurano snabdijevanje električnom energijom je preduvjet svakom gospodarskom oporavku, prije svega turizmu, otklanja osjećaj izoliranosti, napuštenosti i beznadja kod hrvatskog puka tih drevnih hrvatskih krajeva, pridonosi obrambenoj sposobnosti ne samo južne nego cijele Hrvatske. Stoga ne iznenadjuje što su pobunjeni i uvezeni četnici upravo prekidom dalekovoda, koji prolaze preko privremeno okupiranih područja, smislili na hrvatskom jugu uništiti ono što oružjem nisu mogli. Otočna veza onemogućava njihovu poganu nakanu.

"Riječ" piše o Otočnoj vezi zbog sasvim određenog razloga: izgradnju dalekovoda financira iseljena Hrvatska - u organizaciji Svjetskog hrvatskog kongresa i u dogovoru s Vladom RH - na način koji se bitno razlikuje od dosadašnjeg pomaganja domovini !

1. ULAGANJE, a ne poklanjanje !

Svaki ulagač dobiva u protuvrijednosti svojih jednogodišnjih ulaganja obveznice Republike Hrvatske, koje po volji može koristiti kao sredstvo plaćanja pri kupovini stana, dionica, poslovnog prostora, turističkih objekata ili čak za podmirenje hotelskih računa prilikom ljetovanja u lijepoj našoj domovini ! Obveznice vlasniku ujedno donose znatne kamate !

2. REDOVITE UPLATE, a ne neredovita, povremena, stihijska i sve rjeđja davanja !

Redovite mjesečne uplate imaju i kod malih iznosa veći učinak nego rijetka davanja makar i većih iznosa, jer se s redovitim uplatama može sigurno računati, jer su mogućnosti i krajnji učinak točno predvidivi, jer se kroz određeno vrijeme više sredstava prikupi malim ali stalnim prilivom, nego kad dano rijetko, pokadkad, koliko upravo tada "možemo" ili "imamo pri sebi". Mi preuzetu obvezu ulaganja lahko podnosimo jer je planirana a Domovina točno zna sa čim raspolaže.

3. NADZOR, a ne povjerenje !

Bez namjere omalovažavanja brojnih privatnih inicijativa, koje su u najtežim trenucima za hrvatski narod osigurale možda presudnu pomoć, moramo uvidjeti da je njihova slabost u tome da se u pokretače mora imati povjerenja, pa se na takve privatne inicijative redovito odazivao ograničen broj Hrvata. Kad nam naša Hrvatska Država jamci za jedan program onda se pitanje povjerenja uopće ne postavlja, jer ne vjerovati Hrvatskoj Državi znači ne biti Hrvat !

4. MASOVNOST MALIH ULAGAČA umjesto uskog kruga uvijek istih darovatelja !

Uistinu je ova točka povezana s prethodnom. Jedan opće-hrvatski program ulaganja u obnovu domovine, koji se obraća cjelokupnom iseljeništvu, želi uključiti i one Hrvate, koji dosad nisu imali prilike ili nisu željeli sudjelovati u nekoj od mnogih privatnih inicijativa. Kako se ne traže velika ulaganja, ali zato redovita, može se s pravom očekivati veliki odziv. Upravo masovnost malih ulagača donosi veći učinak, nego obraćanje sve užem krugu uvijek jednih te istih darovatelja.

5. NE DAJMO SE UCJENIVATI OD SVJETSKE POLITIKE !

Da svjetskoj politici nije stalo do pravde nego samo do kratkovidnih i egoističnih interesa i nametanja rješenja po načelu: što manje košta - to bolje, vidi se i u slučaju Hrvatske. Embargo na uvoz oružja, uskraćivanje međunarodnih kredita, prijetnje sankcijama zbog oslobađanja vlastitog teritorija su sve primjeri iscrpljivanja Hrvatske, kako bi prihvatila diktat takve svjetske politike. No ako već svijet oklijeva s ulaganjem, ne oklijevajmo mi! Ulazimo u Hrvatsku! Time ćemo obeshrabriti daljnje pokušaje ucjene, ali i ohrabriti one, koji su nam naklonjeni, da nam se pridruže.

Ako ne budemo u Hrvatsku ulagali mi Hrvati, kako će onda drugi !

6. ZAJEDNIČKI PROGRAM SJEDINJUJE ISELJENIŠTVO !

Premnogo Hrvata rasuto je po cijelom svijetu, a rasuto je nešto nepovezano, zagubljeno, neznano i slabo. Kad međutim isti program jednako podržava Hrvat iz Wiesbadena i iz Toronta, Hrvat iz Stockholma i iz Sidneya, Hrvat iz Berna i iz Buenos Airesa, onda više nismo rasuti, nego rasprostranjeni, povezani, jaki, s čvrstom vjerom u hrvatski narod, gdje god bio.

**Svjetski hrvatski kongres i Vlada RH nude program za Hrvate svih kontinenata
- Otočnu vezu !**

I iseljeništvu i domovini Otočna veza daje novo samopouzdanje i jača moral !

Ivo Andrijević

JA ŽELIM REDOVITO ULAGATI <small>ICH MÖCHTE REGELMÄßIG ANLEGEN</small>		
DAUERAUFTRAG TRAJNI NALOG	Bank / banka <i>Nassauische Sparkasse</i>	Auftraggeber-Kto.-Nr./ br. racuna nalagodavca <i>116027186</i>
Überweisen Sie regelmäßig zu Lasten meines/unseres Kontos Doznacite redovito na teret mog/naseg racuna		
an (Kreditinstitut) / preko (banke) Dresdner Bank Frankfurt/M		Bankleitzahl / posiv na broj 500 800 00
Empfänger-Name / Ime korisnika HKBO, Gajeva 30a 4100 Zagreb		Empfänger-Konto / Broj racuna korisnika 08.081.256.00
erste Ausführung am / prva doznaka <i>1.3.1994.</i>	letzte Ausführung am / posljednja doznaka <i>1.3.1995</i>	Betrag / iznos <i>100.- DM</i>
Zutreffendes bitte ankreuzen und in das Feld 'Betrag' übertragen / iznos oznacite krizicom i unesite u polje „iznos“ ☐ 30,- DM ☐ 60,- DM ☐ 90,- DM ☐ 150,- DM ☒ 100.- DM		
Zutreffendes bitte ankreuzen / Molimo oznacite zeljeno ☒ monatlich / mjesечно ☐ 2 monatlich / svaka 2 mjeseca ☐ vierteljährlich / tromjesечно ☐ halbjährlich / polugodisnje ☐ jährlich / godisnje		
Auftraggeber-Name / ime nalagodavca <i>Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden e.V.</i>		Verwendungszweck / svrha OBNOVA HRVATSKE D 001 HEP
Adresse <i>Friedrichstr. 24 65185 Wiesbaden</i>		Die Bank ist berechtigt, diesen Dauerauftrag nicht auszuführen, falls mein/unser Konto das erforderliche Guthaben nicht aufweist, <i>7.2.1994. I. Andrijević</i>
		Datum / Unterschrift / Potpis

Hrvatska kulturna zajednica promiče projekt otočne veze, ne samo slovom nego i djelom!

Na gore prikazanoj kopiji vidljiv je trajni nalog HKZ-e za redovnu mjesečnu uplatu od 100 DM u korist projekta otočne veze. Ovim naša udruga želi dati primjer drugim hrvatskim udrugama, svojim članovima, članovima ostalih hrvatskih udruga i svim Hrvatima, da (uz ostale programe) svakako podrže projekt otočne veze, jer je to svjetski, sveobuhvatni projekt cjelokupnog hrvatskog iseljeništvu i domovine.

Podosta naših članova (ali i ne-članova kojima "Rijec" dospije u ruke) odmah će i bez čitanja ovog napisa prepoznati gore otisnutu kopiju trajnog naloga. Oni su naime takvu već i sami ispunili i predali! Hrvatska kulturna zajednica će od sljedećeg broja u "Riječi" objavljivati njihova imena, ako za to daju svoju privolu. Zato se javite urednistvu "Riječi" ako već ulažete u projekt otočne veze, a javite se i Vi koji želite ulagati ako trebate podrobnija objašnjenja!

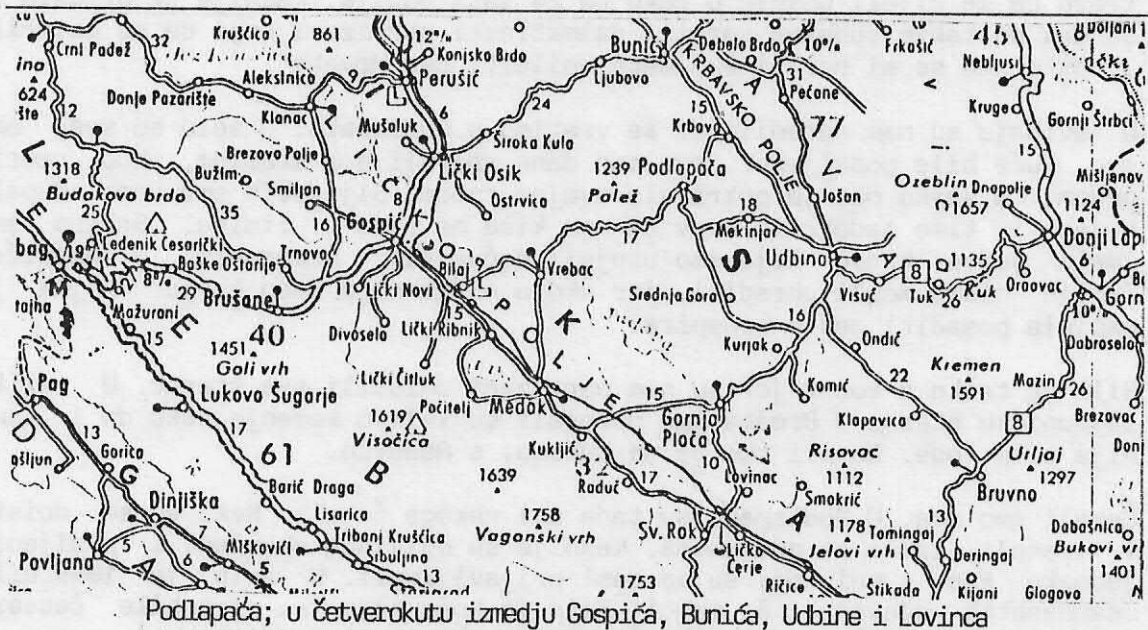
PODLAPAČA

Sjećanja

GOVORE: KATA ROSANDIĆ, JURE ALAR I TOMO KARAKAŠ

U Wiesbadenu već više od dvadeset godina živi tridesetak obitelji iz ličkog sela Podlapače. To su obitelji Jose i Jurice Sertića, Ilije Rosandića, Tome, Mile i Milana Karakaša, Ilije Bunčića, Ive i Mile Pauna, Nike Begića, Jose Vlainića, Bože i Milana Mažara, Jure Alara i druge.

Podlapača je hrvatsko selo posebno teške sudbine, selo "zapisano u debelim knjigama" (Alar). Dio te sudbine podijelili su s nama, kazivanjem, tri kazivača; Kata Rosandić, Jure Alar i Tomo Karakaš.

KATA ROSANDIĆ

Rodjena sam kao četvrto dijete u obitelji Jose i Marte Begić u Breštanima, zaselku iznad Podlapače.

Breštani i cijela Podlapača su hrvatsko selo u istočnoj Lici, u Krbavi. Okolo nas su srpska sela Mekinjar, Srednja Gora, Tolić, Pišać, Jošani i Mogorić, a tek iza Vrebca su hrvatski Bilaj i Ribnik. Poslije rata u našoj blizini nije bilo drugih hrvatskih sela.

Rodjena sam u travnju 1942. u tetkinoj kući u Podlapači. Tada je majka s nama djecom već bila napustila našu kuću u Breštanima jer su nas naši susjedi napadali i tjerali. Nekoliko mjeseci kasnije cijela je Podlapača morala seliti i bježati. Majka mi je kasnije pričala da me nosila u

na glavi i da joj je pušćano zrno prošlo uz ruku kojom je držala koljevku. Sklonište smo prvo bili našli u jednoj seljačkoj kući u Mušaluku, tu sam, na Osiku, krštena, a kasnije smo preseljeni u Maksimovićeve štale u Gospiću.

U Gospiću je majka radila kod seljaka u susjednim selima, čak je morala i prosići kako bi nas prehranila. Prognanika je bilo toliko da se moralo raditi cijeli dan za litru mlijeka. U jesen su Podlapčanke išle po tuđim njivama i skupljale klasje ili koji krumpir koji bi ostao nakon branja.

U Podlapači je bilo ostalo nekoliko starijih ljudi. Kuću tako nije htio napustiti moj did. Otac, koji je bio hrvatski vojnik, išao je krajem 1942. preko Vrebca šumskim stazama u Podlapaču vidjeti što je s njim. Našao ga je u kući. Prostrijeljen je bio pao na ognjište i pregorio. Otac mu je tijelo pokupio u plahtu, zakopao i ponovno izašao iz Podlapače.

Hrvatska vojska, i s njom moj otac, Gospić je napustila na samom početku travnja. S vojskom se povlačilo i mnogo civila, no majka i mi smo ostali. Kad su partizani ušli u grad, utjerali su nas na poljanu ogradjenu žicom, a među nama se pronijela vijest da njihove vodje, lički Srbi, traže da se cijeli Gospić u roku od 24 sata pobije. Kasnije se pričalo da su nas od takve sudbine spasili dalmatinski partizani koji da su govorili: "zašto smo se mi borili ako ćete uništiti sve Hrvate".

U svibnju su nam naredili da se vratimo u Podlapaču. U selu su sve, baš sve kuće bile popaljene. Prve smo dane spavali pod stablom, pod vedrim nebom, a majka nas je pokrivala svojom robom. Sljedećih smo dana čupali bujad i time nadokrili krov da nam kiša ne pada u zidine. Srećom smo imali jednu kravu koju smo uspjeli sačuvati i prehraniti u Gospiću. Zemlju nismo mogli obraditi, jer skoro nitko nije imao konje. Majka je uspjela posaditi nešto krumpira.

Bilo je teško s vodom jer su nam partizani uništili sve šterne. U veliku zajedničku šternu u Breštanima nabacali su veliko kamenje tako da i tamo nije bilo vode. Nosili smo je na rukama, s Radovca.

Čekali smo oca. U Podlapači su tada svi nekoga čekali. Neki su se doista i vraćali, krili se po šumama. Kasnije su uglavnom uhvaćeni i pobijeni, jednako kao i oni koji su se sami prijavljivali. U selu je 1946. bilo osamdesetak udovica. A momci! Bilo je kuća koje su izgubile četvero sinova. Svi muškarci iz Podlapače bili su hrvatski vojnici.

Predvečer bi s mamom sjedili u našoj jednoj kućici, ispod nas je bila cesta, a ona bi nam znala reći: "Eto, sad će iza zavoja stići čaća..." Mi bi naprezali oči, no nitko nije stizao.

Starije sestre, Mara i Ana služile su već od 1944. Sjećam se da su jednom zaslužile jednu ovcu i da ju je mama morala u Vrebcu dati za vreću žita. Mara je poslije rata služila na Udbini. Tada na Udbini više nije bilo hrvatskih kuća, mada je Udbina prije rata bila potpuno hrvatska. Naši su vojnici hrabro čuvali i branili Udbinu ali su je u prosincu 1942. izgubili i Srbi su tada naselili svoje ljude

U Podlapači poslije rata nije bilo svećenika. Majke su nas učile moliti koliko su same znale. Učile su nas da se prekrižimo kad prolazimo uz crkvu. No, kad bi išli iz škole, učitelji bi nas postrojili u red i provodili pokraj crkve da nas spriječe da se križamo. Ako bi se netko uspio prekrižiti, dobio bi batina. Bili su svi Srbi, rjetko koji bi bio Hrvat. Ako bi i bio, bio bi takav kao i oni. Prvi svećenik poslije rata

bio je Pećo Butković koji je negdje oko 1958. počeo dolaziti iz Bilaja. Mijenjao je staze kojima je dolazio da ga ne napadnu. Kuće je prvi puta blagoslovio negdje 1964.

Vlast su bili samo Srbi. Muž moje sestre Mare bio je doduše kratko vrijeme pisar u Odboru; rat je bio proveo u Njemačkoj i kako je bio pismen, a nisu imali dovoljno pismenih, bili su ga uzeli k sebi. Pamtim da su Srпкиnje prolazili uz našu crkvu i kad bi ga vidjele, govatile bi: "kako je ovaj ustaša ostao!" Božo je doista kratko radio. Našli su da je trojci rođjaka koji su se skrivali napravio legitimacije, bacili ga u samicu, u vodu, tukli ga, i od toga je umro. No, ni među njima, u vlasti, nisu bili svi isti. Sjećam se da je mama bojala tuđu vunu i tako malo zaradjivala. Za bojanje je trebala stručene troske od kovanja i koru od jasenja. Netko nas je bio tužio da uništavamo stabla guleći koru, no pravoslavni je lugar mami gledao kroz prste i govorio joj da on razumije da mora podizati i hraniti svoju sirotinju.

1960. je iz Amerike u Podlapaču k nama došao mamin brat i kad je vidio kako živimo, nagovorio je mamu da se iselimo. U Bjelovaru nam je kupio kuću i zemlju.

U Podlapači sam zadnji puta bila 1989. Naša se kuća već davno srušila. I kućište i guvno prekrila je trava. Markov vrh, Lisine, Orlovicu, Mušinku, Korita i Poljica posjećujem još samo u mislima.

Kata Rosandić (prva s desna) s rođjacima 1959. u Podlapači

JURE ALAR

Rodjen sam 1933. u Jagodnjem, podlapačkom zaselku, u kući Jose Alara. Osim Jagodnjeg u Podlapaču spadaju: Varoš, Brdo Bunčića, Pauni, Brdo Paunovo, Javori, Zrnička i Breštani.

U Podlapači su pred rat bile dvije trgovine: trgovina Ivica Vlačinića i trgovina Srbina Obradovića. Gostionu, mlin i poštu držao je Lukica Javor. Tu je bila i općina i žandarmerija. Selo je imalo ukupno tristo šezdeset i nešto kuća i više od dvije tisuće stanovnika.

Brzo nakon dolaska hrvatske vojske, a prvo je došlo nekoliko vojnika iz drugih hrvatskih krajeva, naši su se susjedi okupili u četnike koji će se kasnije pretvoriti u partizane. Hrvatski vojnici koji su došli sa strane, stanovali su u dvije podlapačke škole, a domaći ljudi, koji su im se svi priključili, stanovali su u svojim kućama. Imali su malo oružja i njime su svakodnevno branili selo jer su nas Srbi sve žešće napadali, želeći nas protjerati. U ovom dijelu Like od većih hrvatskih mjesta bila je još jedino Udbina i ona se takodjer morala braniti.

Često smo iz Alara, koji su na samom rubu, prema Sračkovom selu, bježali na drugi kraj Jagodnjeg. Sjećam se da je majci jednom dosadilo vući djecu i da je jedne večeri rekla; "ne ćemo ići nikamo, neka nas kolju ako tako mora biti". Ubrzo se čuo lom i tutanj, nisu tada još pucali jer su štedjeli metke, a onda je majka pogledala na prozor i rekla: "evo ih, puna ih je štala, puno ih je dvorište..." U zadnji čas otac nas je ipak povukao kroz vrata, pa smo uspjeli pobjeći na drugi kraj sela, u Rosandiće i Perkoviće. Cijeli se taj dan pucalo i borilo, ali tada još nisu mogli dalje od Alara.

Hrvatska vojska je tijekom prve godine jačala. Ljudi su išli u Gospić šumama, donosili sol, šećer, koju pušku ili mitraljez. Četnici su ih pak pokušavali predusresti i zarobiti poviše Kule, ili poviše Vrebca, kuda su prolazili Breštanci.

Udbinu su naši hrabro branili. Napustili su je pred Božić 1942. Tada smo ostali sami na vjetrometini i u veljači 1943. naredjeno je napuštanje Podlapače. Bila je studen, susnježica. Otac je spremao kola, ali nije mogao puno ponijeti. Sva su kola bila puna malene dijece, svaka ih je obitelj imala nekoliko. Čača je imao dvije bedevije pod kolima, a uz kola je trčalo lanjsko ždrijebe koje je svaki čas, čim bi otac zaustavio kola, pritrčavalo sisati mater. Otac je već u tom trenutku znao da počinje vrijeme u kojemu nema života ni za nas, a kamoli za ždrijebad, pa ga je kad smo došli na vrh Breštana uhvatio za ular, odveo u jednu dragu i zaklao. Mama je plakala, nije tada mogla razumjeti zašto otac to čini.

Podlapački je zbjeg Preko Ploča i Tušića išao prema Lovincu i dalje prema Gospiću. Svo podlapačko blago sagnali smo u Maksimovićeve štale, bilo ga je puno, a nitko se o njemu nije više mogao brinuti i uskoro će se rasuti. Poneki ljudi su se nekamo smjestili, a mi smo, sjećam se, mokri i ozebli stajali na Pijaci u Gospiću na kiši i susnježici i nismo ni sami znali kuda bi. Tu nas je našla tetka sa Široke Kule i povelanas, skupa s još nekoliko obitelji, svojoj kući. Ne znam je li to bila sreća ili nesreća. Kulu su četnici neprestano napadali, stalno se bježalo. Naši su dolazili s Osika, ponekad su ih uspjevali potisnuti

daleko, ali četnici bi opet navaljivali, pucali, klali i palili. Postalo mi je u to vrijeme obično gledati ubijene ljude, uništeno blago.

Jedne sam noći zajedno s još nekoliko dječaka s hrvatskom vojskom napustio Kulu. Četnici su za nama pucali, sjećam se ranjenih konja naše vojske iz kojih je šištalala krv, a koji su htjeli za nama.

Na Osiku je jedan hrvatski vojnik nas tri dječaka smjestio u gostionu Jose Krbavca. I na Osiku, sve do Perušića, Vukšića i Ostrovice, vodile su se teške borbe. Nekako smo se ipak provukli do Gospića, upravo u trenucima najjačih napada na grad, u listopadu 1943. Zapovjednik obrane Gospića bio je pukovnik Mirko Zgaga koji je u tim borbama i poginuo. Gospić je uspio potisnuti deset tisuća srpskih partizana i hrvatska je vojska čak krenula u napad. To vrijeme nismo mogli do Kule i majka nije znala jesmo li živi.

1944. sam proveo služeći za hranu u kući Jose i Anke Tomljenović u Trnovcu. Čača je bio s njihovim sinovima, Jurom i Markom, u hrvatskoj vojsci na Oštarijama. Negdje u ljetno doba te godine zarobili su partizani četrdesetak hrvatskih vojnika na Oštarijama, među njima i mog oca i odagnali ih u Vrebac, da im "narod" sudi. Tamo su ih zatvorili u jedan podrum i nakon dva dana povezali dva po dva telefonskim žicama i izveli na jednu kosu poverh Vrepca da ih pobiju. Skupinu su pratili i civili koji su ih udarali vilama i stapovima. Ocu i jednom Smiljančanu, koji je bio s njim svezan, uspio je bijeg sa stratišta. Trnovčani Jure i Marko tu su pobijeni.

Početkom 1945. otac je ponovno u hrvatskoj uniformi. U to su vrijeme u Kuli, partizani nožem ubili dida. Na kraju je rata otac dospio, po drugi put, partizanima u ruke, no uspio je spasiti glavu. Mobilizirali su ga i odagnali na Trst. To je bilo pravo čudo, bio je jedan od rijetkih muškaraca koji se poslije rata vratio u Podlapaču.

Ja sam ostao služiti na Kuli kako bi u Podlapaču poslao malo hrane i sjemena, da zasiju. Nova vlast je obnavljala i pomagala svoja sela a nama nije davala ništa. Prve smo godine zebli i gladovali, a druge smo sijali raž da pokrijemo kuće i prodavali sijeno jer smo imali livade a nismo imali blaga. Tako smo pomalo obnavljali domaćinstva.

Struju smo dobili tek 1976. Tako je u svemu bilo teško. Što smo god kao mladići pokušavali, bilo da želimo u školu, da tražimo posao, ili da pokušavamo u državne službe, u miliciju ili vojsku, uvijek je vlast govorila: "ne možeš, Podlapača je upisana u debele knjige, cijela je ustaška". Ne možeš ni za lugara, ni za cestara, ni za poljara. Meni je ostalo da kopam po cestama. Tada sam odlučio odseliti s tog ukletog mjesta i živjeti u sredini Hrvata. Odselio sam u Slavonski brod. Selio je tko je god mogao tako da je pred zadnji srpski rat protiv Hrvatske u Podlapači živjelo još možda samo dvjesto do tristo ljudi. Ovih ih dana u zaposjednutoj Podlapači ima još stotinu.

Jednom mi je šutnja dozlogrdila i sjećam se da sam jednostavno želio vidjeti kakav je osjećaj kada čovjek izgovori najobičniju istinu. 1953. u vojsci u Sloveniji oficir se čudio kako dobro poznajem oružje. "Poznajem", rekao sam, "tri sam godine kao dječak proveo s hrvatskom vojskom u bunkerima u Kuli, čistio sam im oružje, kupovao cigarete, nosio mlijeko". Oficir je u prvi mah ustuknuo, ali nije ništa rekao. Valjda se zaprepastio da jednom čuje nešto što nije pjesmica.

Osim u Podlapači Hrvati su do pred drugi rat živjeli na Udbini, u Buniću, Rastićima, Čorcima, u Tolicu. Udbina je bila gradić, potpuno je bila hrvatska, a poslije rata se Udbinjani nisu smjeli u nju vratiti. Srbi su sve to pomeli. Što nisu uspjeli 1945, to su napravili sada. Brat Luka, koji je ostao na djedovini, 1991. je doživio drugi put u svom životu da ga susjedi žele ubiti i protjerati. Opet su nam ugrabili djedovinu.

Luka Alar i obitelj
pred kućom u Alarima

T O M O K A R A K A Š

Ja sam od Kuća Mažarevih. Kuća mi je u središtu Podlapače, uz školu i crkvu, u dijelu koji zovemo Varoš. Podlapača je u mom ranom djetinjstvu brojila nešto više od tristo sezdeset domaćinstava, a svako je domaćinstvo imalo najmanje sedam ili osam članova. Zato je Podlapača u staroj Jugoslaviji bila općinsko mjesto.

Moji su roditelji bili Marko i Jelka Karakaš. Čaća je bio s Brda Karakaševa, bio se prizenio Kući Mažarevoj.

Imao sam sedam godina kada je započeo rat. U jesen, o vrsidbi, kada sam trebao poći u školu, četnici su, tada još nisu imali zvijezde na kapama, počeli na nas pucati. U to prvo vrijeme selo se pokušavalo samo stititi, no tek su pojedini ljudi imali puške. Ubrzo se onda svatko morao prihvatiti oružja i braniti.

Mucenje hrvatskog stanovništva u Podlapači pocelo je daleko ranije, odmah nakon osnivanja prve Jugoslavije. Bila je najobičnija stvar da žandari zaustave muškarce ili mladiće i da ih premlate. Otac mi je pričao da se negdje 1930. vraćao s trojcom prijatelja iz Tolića iz prela, da su ih susreli žandari, naredili im da izuju cipele i tjerali ih po smrznutu putu, po ostru ledu, kući pješice. Često su tada u selu šaputali o tome kako bi se mogli zaštititi, no nisu nalazili puno odgovora na to pitanje: država je bila srpska, njihova je bila sila i nije se imalo kuda bježati ili sakrivati.

Moj djed Filip Mažar i neki Josa i Petar Dasović, a Dasovići su u Podlapači uvijek imali pametnih ljudi, često su govorili o politici. Svi su bili radičevci. Filip je bio vidar, liječio je ljudima slomljene ruke i noge, a zvali su ga i u diobe, pa su se ljudi oko njega skupljali i držali do njegova mišljenja.

1941. je djed rekao: "Rodane, ne ćemo dobro proći. Odvojeni smo od svojih..." A kao što je volio Radića, volio je i Hrvatsku državu. U Podlapači su je svi voljeli. I svi su bili hrvatski vojnici.

Otac mi je poginuo u ožujku 1942. Branio je Podlapaču.

Vojni zapovjednik Podlapače bio je Lukica Javor. U jesen 1942. pao je nažalost partizanima u ruke. Uхватili su njega, Ivu Vlainića i Božu Mažara, djeda Bože Mažara koji je sada u Wiesbadenu. Božo Mažar se sam ubio, nije htio da mu sude, a Lukicu i Ivu su strijeljali u groblju u Podlapači. Kada su tom prilikom partizani sa svojom vojskom nahrupili u Podlapaču, hrvatski vojnici su se svi morali povući. U selu su ostale žene i djeca i svi su se okupili oko streljačkog voda u groblju nadajući se da će se dogoditi čudo koje će spasiti Ivu i Lukicu. Partizanski vodja, bio je Dalmatinac, držao je govor, kao da je to sudjenje, i nabrajao zašto zarobljenike treba smjesta ubiti. Najhrabrija je tada bila neka Ana Mažar, zvali smo je Janjuška, koja je stala pred tog partizana i na svaku njegovu optužbu govorila: "to je sve laž, ništa nije istina...".

Podlapaču smo svi morali napustiti 7. veljače 1993. Nije više bilo moguće štiti žene i djecu. Bili bi nas sve pobili. Zbjeg se prvo kretao preko Mekinjara na Udbinu. Iz Udbine su naši bili otišli pred Božić 1942. Tada su ušli partizani ali su ih naši još jednom izagnali. Kada je palo srpsko Ljubovo, partizani su bili u povlačenju, svi su tada bili u Plješevici, nije ih bilo nigdje u Krbavi. No, kad smo došli, Udbina je bila potpuno spaljena, nije tamo bilo nikoga, posvuda samo gole zinine. Iz Udbine je zbjeg isao dalje na Ploču, Lovinac, Papuču, Medak, Ribnik te u Gospić.

Išli smo kolima i konjima. Mama i dvije sestre, i najmladji brat, Jure, vozili su se u kolima. Sa sobom smo gonili blago. To je bilo strašno. Strašno... Puno sitne djece, blago srlja, ljudi zabrinuti, ostavili svoju zemlju i kuće, ne znaju kuda idu.

U Gospiću su nas prvi dan smjestili u Općinu. Majka nije znala kamo će s blagom. Bila su zimska doba, nismo ga imali čime hraniti niti smo ga imali kamo smjestiti. A imali smo izvrsne konje i kola. Otac se pred rat bio vratio iz Amerike i kupio je najbolje konje. U Gospiću se jedva našao kupac, svi su Podlapčani za par kuna prodavali blago, bio je to neki Šarić iz Smiljana koji je međutim htio kupiti samo jednog konja. Sve ostalo smo kasnije gotovo darovali.

Iz Općine smo uskoro skupa s nekoliko drugih obitelji premješteni u jednu kuću u Prnjavorskoj ulici, k nekoj Luji Asić, kojoj je muž bio u Americi te je u velikoj kući stanovala sama sa svekrvom. Smještavanjem Podlapčana na tom je mjestu upravljao Gabre Šikić koji je u Gospiću tada bio zadužen za brigu o civilima. Kasnije će i njega partizani strijeljati, 1945. u Divoselu. Luji smo naravno smetali, bilo je puno djece, vječito je neko plakalo i jednog nam je dana rekla neka svi izidjemo iz njene kuće. Kad je za to dočuo Šikić, skočio je isti čas i zaprijetio Luji da će on nju iseliti bude li još prigovarala radi uporabe jedne njene sobe.

Hrvatska vojska povukla se iz Gospica početkom travnja 1945. Sa strahom smo čekali ulazak partizana. Tog presudnog dana, mislim da je bio 5. travnja, sklonila se moja obitelj u konobu gostionice Tomice Kolacevica. To je bila velika kuća i u tom je podrumu tada bilo pedesetak ljudi, žene, starci i djeca. Puskaralo se još tek slabo, ali ipak cijeli dan i cijelu noc. Ujutro pred svanuće čuli su se pucnjevi i mitraljezi u samoj blizini, u jednom trenutku stakla su se sva rasula a pred vratima konobe pojavili su se partizani i naredili nam da izidjemo. Bili su Dalmatinci.

U Gospicu je svima bilo teško i nije bilo druge nego se vratiti na svoje. Kad je mama s nama četvero djece u lipnju 1945. došla u Podlapaču, dočekao nas je goli zid naše kuće. Sve su kuće bile takve. Iz visoke trave virili su porušeni zidovi. Majka i ja smo sjekli sitnu gradjicu, cupali granje i travu i pokrili dva zida, na jednu vodu. Dok je padala kiša, malo nas je stitilo, ali kad bi stala, u bajticu je curilo satima. Tu smo i zimovali. Vlast nam je za hranu dijelila oko 15 kila američke pšenice mjesečno. Pšenicu smo mljeli zrvnjima, rukama.

U selu su bile samo žene i djeca. Nije bilo niti jedne jedine kuće iz koje nije barem jedan čovjek nedostajao. U nekim kućama nedostajalo je i petero muškaraca. U samom je ratu u borbama poginulo dvadesetak ljudi, svi ovi drugi, stotine njih, pobijeno je nakon dolaska partizana. Te mlade žene, većina ih nije bila starija od trideset godina, šutjele su i trpjele. Nisu djeci puno govorile o onome što su prošle, bojale su se da bi dijete negdje nešto moglo reći. Moj mlađji brat Jure je uvijek napinjao uši, zanimalo ga je politika kao i našeg djeda Filipa. Jednom je učiteljicu, koja mu je u školi tumačila da su ustase ubijale Srbe a da su partizani stitili sav narod, pitao da mu odgovori kako to da su mu ubili oca koji nikoga nije napadao. Juru je tada saslušavao i narednik Slobodan iz podlapacke milicijske stanice, no valjda je i sam vidio da nam nema više što učiniti, već nam je sve bilo napravljeno.

No kako god da je bilo teško, život se vraćao. Među podlapackim golim zidinama u kojima smo zebli i gladovali sve se češće i veselije opet čula pjesma i smijeh. Kad se kopalo, kad se kupilo, kad se kosilo, bili smo uvijek skupa i bili smo veseli. A hrvatska misao išla je tiho od usta do usta i čuvala nas.

Pred kućom Karla Sertića u Brestanima

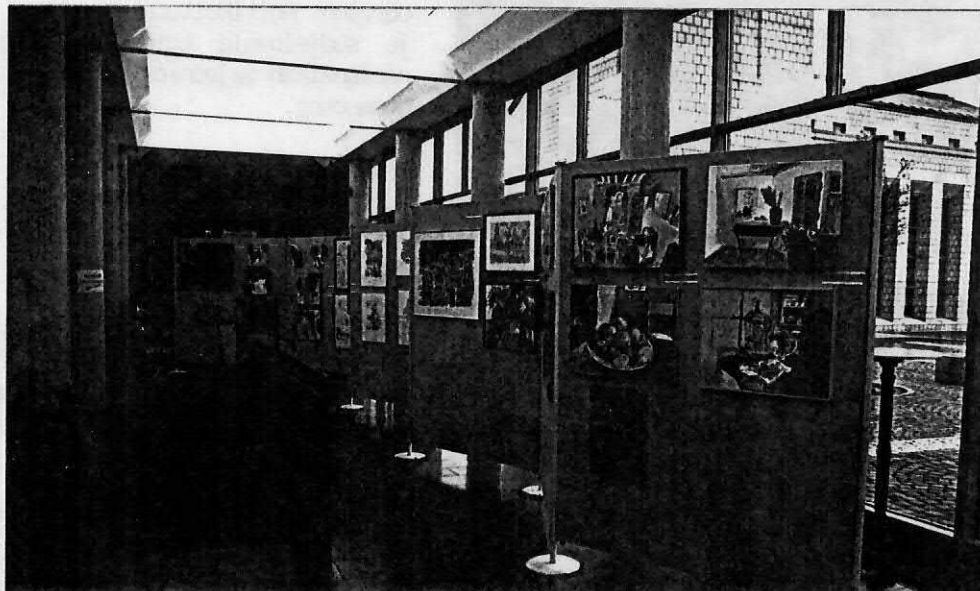
IZLOŽBA SLIKA

Taunusstein, Stadthalle, 15 - 20.12.1993.

Hrvatska kulturna zajednica i ove je godine, uz podršku Grada Taunussteina, priredila izložbu slika u lijepom izložbenom prostoru Taunushalle u Taunussteinu.

Izloženi su radovi dvanaestero mlađjih hrvatskih slikarica i slikara. Dvoje slikara, Jasna Šukalo i Goran Štimac, boravili su u Wiesbadenu kao gosti Zajednice i prisustvovali otvorenju izložbe.

Izložba je privukla pažnju zainteresirane njemačke i hrvatske javnosti a također i lokalnih medija koji su iscrpno izvijestili o ovom kulturnom događaju. Dio slika je i prodan.

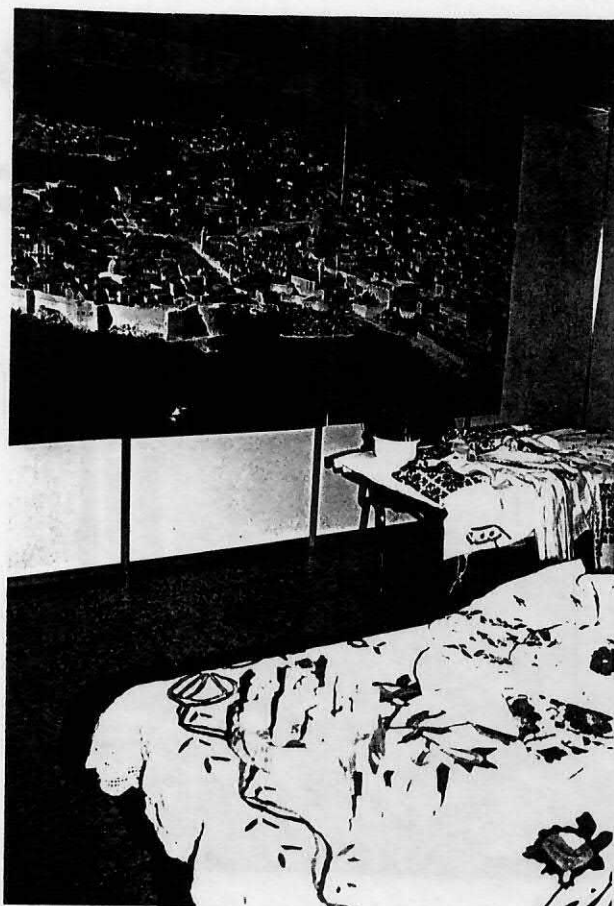
Izložba

Slikari Šukalo i Štimac

MULTIKULTURALNA SMOTRA

"We are the world"
Wiesbaden, Rhein-Main-Halle, 16 - 19.12.1993.

Od 16. do 19. 12. 1993. u Wiesbadenu je održana multikulturalna smotra na kojoj je sudjelovalo tridesetak predstavnika nacionalnih zajednica koje žive i rade u Njemačkoj.

Hrvatsku je predstavljala Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden, zajedno s prijateljima iz kulturnog društva u Mainzu.

U kulturnom programu je nastupilo više hrvatskih skupina, a na velikom izložbenom prostoru priredjena je mala izložba ratne fotografije, umjetničkih predmeta, knjiga i turističkih obavijesti.

Smisao Smotre bilo je informiranje mladeži. Stotine učenica i učenika prošlo je s nastavnicima izložbenim prostorima te pratilo program.

Hrvatski izložbeni prostor

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE HRVATSKE U FRANKFURTU

S u r a d n j a

Pocetkom rada Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Frankfurtu u rujnu 1993. započeti su i kontakti i razgovori s hrvatskim društvima koja već duže vremena djeluju na ovom području.

Prvi sustavni razgovori odvijali su se tijekom prvog tjedna u prosincu. Generalni konzul, gospodin Zdenko Karakaš, tom je prilikom na radne sastanke sazvao predstavnike kulturnih, humanitarnih, športskih, zavičajnih, strukovnih i stranačkih društava. Predstavnici Hrvatske kulturne zajednice takodjer su sudjelovali u razgovorima. Radni susreti nastavljani su tijekom siječnja 1994.

5. prosinca 1993. generalni konzul Zdenko Karakaš i konzul za kulturu i školstvo Silvio Kus posjetili su Wiesbaden te hrvatskim građanima predstavili rad i radne ciljeve Generalnog konzulata. U dvorani Hrvatske katoličke župe pozdravio ih je hrvatski župnik, fra Augustin Vlašić, a Maja Runje je predstavila hrvatsku zajednicu u Wiesbadenu, njenu povijest, razvitak i perspektive.

Generalni konzul Zdenko Karakaš u Wiesbadenu u razgovoru s Ilijom Rosandićem, zemljakom po porijeklu (str.13-20)

SURADNJA HRVATSKIH DRUŠTAVA U RAJNSKO-MAJNSKOM PODRUČJU

21.1.1994. u Frankfurtu je u okvirima Saveza hrvatskih društava u Njemačkoj održan sastanak društava rajnsko-majnskog područja. Tom je prilikom stvorena Regionalna zajednica društava, dogovoreni prvi obrisi institucionirane strukture te obrisi prvih regionalnih radnih projekata.

Daljni rad Regionalne zajednice započinje prvim redovitim susretima tijekom veljače. U ovakvom regionalnom radu sudjeluju i predstavnici Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden.

P U T O V I

u Njemačku sam došla kao žena mladog hrvatskog znanstvenika koji je uz pomoć njemačke stipendije na znanstvenom pokusnom dobru spremao svoj doktorat. Izučavao je šljive. Vjenčali smo se u Vranjicu početkom ožujka 1944. Da bi stigao na naše vjenčanje, Slavko je tada iz Frankfurta do Solina putovao dva tjedna.

Iz Vranjica je poslije vjenčanja oputovao prije mene jer sam u Zagrebu morala čekati njemačku dozvolu boravka. Proljeće je te godine rano počelo i Slavko je žurio u Geisenheim. Šljive su već bile počele cvjetati. Želio je promatrati njihove pupove.

Strepila sam pred putom u nepoznato. Nisam znala njemački i tješila sam se mislju da ću u Njemačkoj ostati možda samo pola godine. Slavko se želio vratiti u Hrvatsku. U Tuzli je trebao voditi znanstveni insitut za proučavanje bosanske šljive.

Čekao me na kolodvoru u Frankfurtu. Bila je večer; radi zračnih napada ulice i kuće su bile zamračene. Kolodvor i okolne zgrade bile su međjutim okićene zastavicama i girlandama. Dok sam začudjena gledala svečanu dekoraciju, Slavko mi je objasnio da je to u čast mlade supruge koja stiže svojem mužu. No u stvari je bio 20. travanj. U hotelskoj sobi me dočekala kita jorgovana.

Njemačka je bila siva i čudna. Posvuda su bili samo stari ljudi i djeca, muškaraca gotovo nije bilo. Život je bio uredjen brojnim pravilima i propisima, a hrana se dobivala na kartice. Slavko je ambiciozno proširivao svoja istraživanja, pitanja u vezi šljiva bilo je sve više, znanstveni rad se proširivao sve dok nije obuhvatilo dvadeset i pet vrsta šljivinih stabala, a rat je bujao i postajao sve strašniji. Povratak u Hrvatsku bivao je sve nestvarniji. Stanovali smo u skromnom stanu, novi prijatelji su nam darovali nkoliko komada namještaja, i mislili na Hrvatsku.

1968. sam prvi puta, nakon 25 godina, posjetila Hrvatsku. Putovala sam s dvije mlađe kćerke, Ivom i Celinom, avionom u Trogir. Slavko nije mogao putovati jer su ga u Jugoslaviji smatrali narodnim neprijateljem. Moja rodbina me zabunom čekala na kolodvoru u Splitu tako da sam s djecom sama iz Trogira krenula u Vranjic. Kuća mojih roditelja u Vranjicu stajala je u mojoj mladosti osamljena, medju kamenjem, livadama i vinogradima, a tada su, prilikom mog dolaska, posvuda bile kuća do kuće. Gledala sam i tražila, no nisam mogla razaznati koja je kuća naša. Smjerovi cesta su bili promijenjeni, željeznica nije više vozila preko mosta u Blatu, a posvuda su bili nizovi kuća, ulice. U novom krajoliku čak su mi i Mosor i Kozjak koji su se ponosno dizali iznad solinskih starina, iznad Sv. Kaje i Dioklecijanova vijadukta izgledali drugačije.

Najčudniji mi je bio jezik. To više nije bio lijepi jezik moje mladosti, već socijalistički jezik pun stranih natruha. A televizija! Stalno je govorila o slavnim partizanskim titovskim pobjedama.

Jedino su mi ribari bili isti. Sjedili su na obali i pričali kao i prije o

starim vremenima. Za to drugi ljudi više nisu imali vremena, pogotovo nisu više molili kao što je bio običaj u našoj kući. Sjećam se kad je dvije godine kasnije umro moj otac i kada je obitelj sjedila poslije pogreba, jedina je briga moje mame bila tko će iza njene smrti moliti za nju.

Moja je vranjička obitelj razgranata. Roditelji su imali desetero djece, od toga nas je šestero živih, no svi smo se kao rakova djeca rastrčali svijetom. Moj se tijekom života odvojio u posebnom smjeru. Već pedeset godina živim u Geisenheimu, tu sam dobila tri kćeri, imam unuke. U Geisenheimu smo se prilagodili ovdašnjem životu, imamo prijatelje, ovdje smo pustili duboko korijenje

Bilo je puno teškoća i briga, ali ja sada mogu bez nostalgije pogledati u prošlost i reći da smo ih svladavali kako smo najbolje mogli.

Prije par mjeseci Slavko je umro, a ja sam ostala sama. On je otišao tamo kamo ćemo ga mi slijediti.

Manda Brodjanac u Vranjicu 1943.

Malo o glagoljici

Ako čovjek čita prvotisak misala iz godine 1483. ne može se oteti dojmu da se u tekstovima toga misala ne nalaze barem dva jezična sloja: jezik službenih tekstova (razna čitanja i molitve) i jezik rubrika. Rubrike ili črļjenice, kako to Misal naziva, su upute svećeniku u obrede: kako obaviti neki obred. Jezik tekstova je zbog duge tradicije i poštivanja svetog teksta i starine konzervativniji a jezik rubrika slobodniji, neposredniji i time bliži živom jeziku onog vremena kad je Misal nastao.

Za ovu sam prigodu izabrao uvodnu rubriku u obrede Velikog petka. Prepisujem razriješavajući spojenice i skraćenice:

④ ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩ ⑪ ⑫ ⑬ ⑭ ⑮ ⑯ ⑰ ⑱ ⑲ ⑳ ㉑ ㉒ ㉓ ㉔ ㉕ ㉖ ㉗ ㉘ ㉙ ㉚ ㉛ ㉜ ㉝ ㉞ ㉟ ㊱ ㊲ ㊳ ㊴ ㊵ ㊶ ㊷ ㊸ ㊹ ㊺ ㊻ ㊼ ㊽ ㊾ ㊿ ① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩ ⑪ ⑫ ⑬ ⑭ ⑮ ⑯ ⑰ ⑱ ⑲ ⑳ ㉑ ㉒ ㉓ ㉔ ㉕ ㉖ ㉗ ㉘ ㉙ ㉚ ㉛ ㉜ ㉝ ㉞ ㉟ ㊱ ㊲ ㊳ ㊴ ㊵ ㊶ ㊷ ㊸ ㊹ ㊺ ㊻ ㊼ ㊽ ㊾ ㊿

V petakъ veliki recite
 tercu šekstu i nonu va
 vrijeme terce.
 v crkvi popъ i žakъni
 obļčeni v rizi crkvenie
 i rekše nonu
 bezъ svičъ i bezъ tamjana
 i stavše na koljernih
 prjedy oltarom
 i tako molet boga po-
 lahku nikoliko
 i prostruty edinъ obrus
 na oltari.
 a popъ svršivъ molitvu
 svoju
 vstav
 celuetъ oltarъ
 i na svoemъ mjestъ s
 žakъni sedetъ.
 edinъ podъdyjakon
 počnetъ lekciju.

U petak veliki recite
 tercu sekstu i nonu u
 vrijeme terce
 u crkvi svećenik i žakni
 obučeniu ruho crkveno
 i rekavši nonu
 bez svijeća i bez tamjana
 i stojeći na koljenima
 pred oltarom
 i tako mole Boga tiho
 nekoliko (vremena)
 i prostru jedan ubrus po
 oltaru
 a svećenik svršiv molitvu
 svoju
 ustavši
 cjeluje oltar
 i na svoje mjesto sa
 žaknima sjedne.
 Jedan podđakon počne
 lekciju.

Pazljivi će čitalac uočiti da sam glagoljski znak ь transkribirao s ь a ponekad s ѧ. Ovo nije znanstvana radnja nego ima svrhu zainteresiranama malo dočarati jezik naših začinjavaca, pa sam transkripcijom pokušao olakšati čitanje. Tamo gdje stoji ь tu je ь bio u funkciji "jata" koji se u današnjim govorima izgovara ikavski, ekavski ili (i)jekavski. Znakovi ь i ѧ stoje na mjestima gdje su u ono vrijeme još uvijek pisali tzv. "poluglasove" koji su u hrvatskom iščezli ili su prešli u druge glasove.

Terca, seksta i nona (treća, šesta i deveta (ura)) su molitve koje su nekada klerici molili trećeg, šestog i devetog sata dana. U ono vrijeme su satove dana drugačije brojili: izlaskom sunca je počinjao dan pa tako je tada počinjao i prvi sat dana. Zbog toga je treći sat bio na polovici između izlaska sunca i podneva (devet sati), podne im je bilo u šest sati a deveti sat im je bilo ono što mi kažemo da je petnaest sati.

U prijevodu sam namjerno ostavio zastarjelu riječ "žakan" jer ta riječ još uvijek nije sasvim iščezla iz upotrebe barem kod starijih ljudi na našim otocima, U hrvatskom standardu ima danas dva oblika: đakon i đak. Sve te riječi potječu od grčke riječi διακονος (diakonos). U današnjem hrvatskom se riječ "đakon" upotrebljava za klerika koji je primio red đakonata, prvi stupanj svećeničkog reda. A riječ "žakan" je živa i u standardnom hrvatskom jeziku barem tako, što se jedan otok u prelijepom Kornatskom otočju zove "Ravni žakan". ㉑㉒㉓㉔㉕㉖㉗㉘㉙㉚㉛㉜㉝㉞㉟㊱㊲㊳㊴㊵㊶㊷㊸㊹㊺㊻㊼㊽㊾㊿ Edvin Bukulin ㉑040294

IZ VIJEĆA STRANACA GRADA WIESBADENA

Izvešćuje hrvatska predstavnica MIRA DAMJANOVIĆ

Svim Hrvatima koji su stvorili Hrvatsku listu i za nju glasovali i time omogućili prisustvo hrvatskih predstavnika, Ivana Mileka i potpisane u Vijeću stranaca, od srca zahvaljujem. Posebno zahvaljujem hrvatskim udrugama koje su pomogle organizirati listu. Ujedno pozivam sve građane koji ovom prilikom nisu glasovali da to učine sljedeći puta, te da se, prema mogućnostima, uključe u rad Vijeća stranaca.

Od 1.4.1993. Vijeća stranaca su obvezatne ustanove u svim hesenskim gradovima u kojima živi više od tisuću stranih građana. Zakon određuje dužnosti i prava Vijeća stranaca. Političke i društvene mogućnosti rada vijećnika su značajne.

U Wiesbadenu su Ivan Milek i potpisana birani u upravni odbor Vijeća stranaca. U upravnom odboru radi sedam članova od ukupno trideset i jednog člana koliko ima Vijeće stranaca. Naš mandat u upravnom odboru trajat će četiri godine, koliko i sam mandat u Vijeću stranaca.

Jedno od prvih polja konkretnog rada kojem sam pristupila je zalaganje za ratne prognanike iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U kratkom vremenu moga rada u Vijeću prioritet sam dala tome pitanju, te sam, kako bih se upoznala s prilikama, obišla neka skloništa i domove u kojima su smješteni prognanici.

Danas prognanika ima u cijelom svijetu i jako je važno da radimo kako bismo olakšali njihov položaj, a također i da radimo na otklanjanju uzroka koji ih tjeraju da napuste svoje domove.

Upravni odbor Vijeća stranaca pozvao je zatim na svoju prvu sjednicu gospodina Betza, voditelja Ureda za socijalnu skrb, institucije koja je nadležna za brigu o prognanicima. Gospodin Betz nas je tom prilikom izvijestio da je Wiesbaden primio više od tri tisuće prognanika te da je smjestio sve one koji su zatražili smještaj, što nije slučaj u svim njemačkim gradovima. Ovakvom velikodušnošću on je opravdao nizak standard smještaja.

Dio razgovora odnosio se na teško stanje prognanika koji su smješteni na brodu u luci u Schiersteinu. Upozorila sam na teško stanje obitelji s malom djecom, na neadekvatnu prehranu bolesnika, na činjenicu da nemaju telefona, na vlagu u donjim kabinama itd. Gospodin Betz je obećao da će se dio problema vremenom otkloniti, ali je upozorio da Grad ima ograničene mogućnosti.

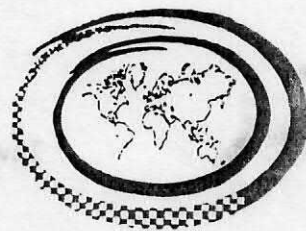
Problem prognanika je doista velik. Jasno je da je ljudima potrebno više od toplog obroka i krova nad glavom, ali je također jasno da se briga o njima ne može prepustiti isključivo gradskoj upravi.

Ivan Milek i ja trudit ćemo se da naše prisustvo i rad u Vijeću stranaca pripomogne ljudima kojima je potrebna pomoć, a da i inače potičemo rješavanje raznih problema stranih građana i unaprijedujemo suodnose svih građana u Wiesbadenu.

Mira Damjanović

SVJETSKI HRVATSKI KONGRES

Croatian World Congress - Congres Mondial Croate - Kroatischer Weltkongress

SVJETSKI HRVATSKI KONGRES

Croatian World Congress - Mondial Congress Croate - Kroatischer Weltkongress

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES U NJEMAČKOJ

12. ožujka 1994. će u Kölnu biti konačno osnovana podružnica Hrvatskog svjetskog kongresa u Njemačkoj.

Sve hrvatske udruge i pojedinci koji misle da je za Hrvatsku i Hrvate u Njemačkoj korisno i potrebno ujediniti snage ne bi smjeli ostati po strani. Svaka udruga i pojedinac koji vjeruju da je dobro da Hrvati u Njemačkoj imaju jednu snažnu reprezentativnu organizaciju, trebaju sve učiniti da do takve organizacije dođe. Svaka udruga i svaki pojedinac koji to zna, treba ući u Kongres i iznutra djelovati kako bi Kongres postao zaista reprezentativna, snažna, respektabilna, djelotvorna i iznad svega dobra i korisna organizacija svih Hrvata u Njemačkoj.

Na osnivanje HSKNJ bit će pozvane one hrvatske udruge i pojedinci koji se za sudjelovanje prijave. Pozivnice će s detaljnim obavijestima o Kongresu (prijedlog statuta, točno vrijeme i mjesto održavanja osnivačke skupštine, uvjeti pod kojima će biti moguće sudjelovati na skupštini i u Kongresu općenito) dobiti oni čije adrese budemo imali. U statutu Hrvatskog kongresa u Njemačkoj što ga je izradila statutarna komisija Privremenog odbora kongresa stoji, da članom Kongresa može postati svaka udruga (Körperschaft) i pojedinac koji se zalaže za ciljeve Kongresa kako ih opisuju Statut.

Ciljevi Kongresa jesu: isprvano shvaćene integracijske procese poticati, njegovati razumijevanje među narodima, zauzimati se za prava u slobodu Hrvata, brinuti se oko očuvanja i napretka hrvatskog socijalnog, kulturnog i duhovnog naslijeđa. Kongres želi Hrvate u Njemačkoj predstavljati i pred državnim i nedržavnim organima u njihovo ime nastupati. On želi sa svim demokratskim organizacijama u Njemačkoj i izvan Njemačke surađivati. Iznad svega Kongres hoće pomoći razrušenu domovinu obnoviti i dalje razvijati njezinu ekonomsku snagu i socijalni napredak.

Ima li nekog Hrvata koji bi protiv svaga toga bio? Svaki Hrvat u Njemačkoj koji se zalaže za te ciljeve treba se uključiti u Hrvatski svjetski kongres preko njegovog ogranka: Hrvatskog svjetskog kongresa u Njemačkoj.

Edvin Bukulin

O "RIJEČI"

"Riječ" koju držite u ruci šesti je bilten našeg kulturnog društva. Sudeći po mišljenjima koja dopiru do redakcije, njome je značajno unaprijeđena komunikacija unutar društva, što je bila glavna svrha pokretanja biltena. Sada nam je žao da nismo izdavanjem biltena počeli odmah nakon osnivanja Zajednice.

"Riječ" izlazi u oko 300 do 400 primjeraka. Osim među članovima, koji "Riječ" primaju poštom, zanimanje za bilten postoji i u ostalom dijelu hrvatske zajednice u Wiesbadenu tako da nemamo dovoljno primjeraka za sve zainteresirane čitatelje. Tehničke okolnosti sprječavaju nas da povećamo nakladu. "Riječ" naime umnažamo fotokopiranjem, što je izuzetno skup postupak; svaka stoji oko 3.-DM. Velike troškove iziskuje i visoka postarina.

Pisanje "Riječi" je zahtjevan posao makako skromnih okvira bio njezin sadržaj. U njeno stvaranje ugrađeni su mnogi sati. Samo slaganje i uvezivanje traži višesatni rad desetak ljudi. No "Riječ" i u doslovnom smislu smatramo druženjem; posao nam je drag.

Pozivamo sve članove i prijatelje na suradnju. Također molimo za donacije u papiru, fotokopiranju i poštanskim markama.

Urednici

Članovi uvezuju "Riječ"

V I J E N A C

novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost.

Godisnje izlazi 20 brojeva. Jednogodišnja pretplata za Europu je 90.-DM. Članovi Matice hrvatske mogu koristiti popust od 25%.

Devizne uplate valja doznaciti na račun kod Zagrebacke banke Zagreb, broj 30101-620-16-25731-3206505, s naznakom za VIJENAC.

MALI JEZIČNI SAVJET

Piše: prof. Dinka Juričić, profesorica hrvatskoga jezika iz Zagreba

Razlikujemo li riječi KUDA? i KAMO?

KUDA = kojim putem?

KAMO = prema kojem cilju?

Kuda ideš?

Idem Jurjevskom ulicom.

Idem kroz Maksimir.

Idem preko Austrije.

Kamo ideš?

Idem u Jurjevsku ulicu.

Idem u Maksimir.

Idem u Austriju.

Razlikujemo li riječi OVDJE, TAMO i ONDJE?

OVDJE = pokraj osobe koja govori (pokraj mene, uz mene).

TAMO = pokraj osobe kojoj govorimo (pokraj tebe, uz tebe)

ONDJE = pokraj neke treće osobe.

To znači da ne valja reći: Stani tamo!

Mjesto gdje se nalazi osoba kojoj govorimo za nas već jest TAMO.

Ne:

Stani tamo.

Idi tamo.

Vrati se tamo.

Ostani ondje.

Da:

Stani ondje.

Idi ondje.

Vrati se ondje.

Ostani tamo.

Od naše suradnice Dinke Juričić stigao je ovom prilikom još jedan jezični prilog kojeg donosimo jer držimo da bi njegova poruka mogla zanimati naše čitatelje.

Mala razmišljanja o hrvatskom jeziku i stranim novinarima

Jeste li ikada u dvojezičnome rječniku pokušavali pronaći odgovarajuće riječi za ovakve hrvatske parove glagola: kupovati - kupiti; davati - dati; raskidati - raskinuti; postavljati - postaviti; ustajati - ustati; nestajati - nestati... ?

U dvojezičnim se riječnicima najčešće jednim oblikom ovakvih glagolskih parova upućuje na drugi (kupovati - vidi pod: kupiti). A radi li se doista o istoznačnoj riječi?

Danas sam **kupovala** haljinu.

= "Danas nisam stigla spremi kuću i nisam skuhala ručak. Cijelo sam jutro izgubila u obilaženju prodavaonica odjeće. Probala sam dvadeset raznih haljina, ali se ni za jednu nisam mogla odluciti. "

Glagol **kupovala sam** ne odaje kako je završila radnja. On iskazuje kako je tekla radnja, iskazuje tijek ili trajanje radnje, a ne njezin svršetak.

Ovakvi se glagoli zovu **nesvršeni glagoli** ili glagoli nesvršenoga vida (aspekta).

Danas sam **kupila** haljinu.

= "Danas sam obavila mnoge poslove. Spremila sam kuću, skuhala ručak, kupila haljinu..."

Glagol **kupila sam** iskazuje samo rezultat radnje, a ne pruža nikakve dodatne podatke o tome kako se radnja odvijala.

Ovakvi se glagoli zovu **svršeni glagoli** ili glagoli svršenoga vida (aspekta).

Hrvatski je jedan od rijetkih jezika koji razlikuju glagolske vidove ili aspekte. Od svih brojnih problema koje stranci koji uče hrvatski imaju, glagolski vidovi su im najveća muka. Zamislite stranoga novinara koji čita hrvatske novine i ne može si prevesti razliku između:

dogovarali su se o primirju
izbjegavali su razgovor
prekidali su pregovore
nagovarali su svoje vodje
potpisivali su

dogovorili su se o primirju
izbjegli su razgovor
prekinuli su pregovore
nagovorili su svoje vodje
potpisali su

Učim hrvatski grupicu stranih novinara s raznih strana svijeta. Stigli su u Hrvatsku sa završenim intezivnim tečajevima hrvatskoga jezika. Tek kad su počeli čitati hrvatske novine shvatili su da imaju problem koji ne mogu riješiti uz pomoć rječnika.

Već dva tjedna svakodnevno vježbamo čitanje i prevodjenje novinskih vijesti, oni vrijedno uče i svršene i nesvršene glagole, uočavaju razliku u značenju.

Sinoć su mi postavili ovakvo pitanje:

" Većina vaših glagola ima i nesvršeni i svršeni vid. Nije nam jasno zašto baš glagol **pregovarati** ima samo nesvršeni oblik? Zar vam u toj radnji nije bitan rezultat radnje, nego samo njezin tijek? "

Je li to pitanje dokaz da su shvatili, ili da nisu shvatili?

Dinka Juričić

O B A V I J E S T I

Izborna skupština

Izborna skupština Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden održat će se, kako je članovima priopćeno pismenim pozivima, u nedjelju, 13. ožujka 1994. od 17 sati, u prostorijama Hrvatske župe Wiesbaden, Waldstr.95.

Novi članovi

Novi članovi Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden su:

dr. Mato Žugaj,
dipl. ecc. Ranko Šantić,
Slavica Valentić,
prof. Sonja Jurić,
dipl. ecc. Dragan Jurić
ing. Marija Begić

Srdačno pozdravljamo nove članove i veselimo se zajedničkom radu.

Radne skupine; ljetni programi za mladež

Prijave i obavijesti: Dječji tamburaški orkestar, mladja i starija skupina: Edvin Bukulin, tel. 06145/2167; Političko-povijesna skupina: Marijan Batinić, tel. 372930; Dječji pjevački zbor, mladja i starija skupina: Gabrijela Fijala, tel. 06434/7610; Košarkaška skupina: Ante Marinčić, tel. 9490475; Ljetni jezični i eko-kampovi za mladež: Biserka Andrijević, tel. 06128/45856 i Maja Runje, tel. 443482.

Suradnja s društvima rajsko-majnskog područja

Udruženje bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC Deutschland e.V.) iz Frankfurta organiziralo je 14.01.1994. javnu tribinu na kojoj je nastupio prof. dr. Zdravko Tomac s temom: "Stvaranje hrvatske države i razvoj demokracije u ratnim uvjetima". Hrvatska kulturna zajednica bila je, na poziv AMAC-a, idejni suorganizator.

Podršku želimo pružiti i Hrvatskom kulturnom društvu za rajnsko majnsko područje, Frankfurt, koje u subotu, 5.3.1994. organizira nastup **Martina Špegelja** s temom: "**Dokle rat? Vojno-politička analiza prilika u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini**". Predavanje će se održati u dvorani "Bürgerhaus Nordweststadt", Walter-Müller-Platz 2, Frankfurt-Nordweststadt.

Kumstva

Hrvatska kulturna zajednica brine o trinaestero hrvatske djece pogodjene ratom te im od 1992. upućuje redovitu mjesečnu financijsku potporu. Donatori su njemački sugradjani. U toku su nastojanja da ovu akciju znatno proširimo.